

Dokument nr. 8:22

(1999-2000)

Forslag fra stortingsrepresentant Tor Nymo om å utrede tiltak for å styrke voldsofrenes rettigheter

Til Stortinget

Bakgrunn

I Norge skjer det hver dag alvorlige overgrep overfor både gamle og unge. Kriminalitet og overgrep oppfattes i dag som en betydelig trussel mot samfunnet, og mot enkeltmenneskers helse, velferd og livskvalitet. Hvert år påføres et stort antall mennesker til dels meget store skader, tap og lidelser på grunn av kriminalitet. Det er derfor en meget viktig oppgave å bidra til at ofrene får den støtte de har et rimelig krav på.

Det er et kjent faktum at mange kriminalitetsofre ikke selv forfølger sine legitime rettigheter, fordi de føler avmakt, fordi de ikke har de nødvendige krefter eller ressurser, eller fordi de er utsatt for trusler og press fra lovbrøyteren osv. Et godt rettslig vern for voldsofrene må ta hensyn til ofrenes ofte svake utgangspunkt og gi staten en plikt til å ivareta ofrenes rettigheter i disse situasjoner.

Grunnleggende rettferdighetshensyn tilsier at kriminalitetsofrene bør gis et bedre menneskerettslig vern. Mange kriminalitetsofre tilhører samfunnets svakeste og mest sårbare grupper. Dette berører derfor viktige både verdi- og rettferdighetsspørsmål. Hvem er det som skal ha et reelt menneskerettslig vern i Norge og hvilke rettigheter er det disse skal ha. Det bør for eksempel etter forslagsstillers oppfatning vurderes om enkelte spesielt utsatte grupper (eldre, barn, uføre og andre) bør gis et særskilt vern. Dessuten bør det vurderes om enkelte beskyttelsestiltak skal omtales spesielt.

Svært få overgrep skjer, heldigvis, som følge av lovstridig myndighetsutøvelse overfor enkeltpersoner – som Den Europeiske Menneskerettighetskonvensjonen av 1950 (EMK) primært gir beskyttelse mot. Største delen av overgrepene mot menneskers frihet i Norge, skjer i form av overgrep begått av andre mennesker eller grupper av mennesker. De store

overgrepssproblemene i det norske samfunn fanges i dag således ikke opp av EMK eller i tilstrekkelig grad av nasjonal lovgivning.

Det er i dag etter manges oppfatning - også aktørene i strafferettspleien - gjerningsmannen, og ikke den som utsettes for lovbrudd og overgrep som har et godt rettslig vern. Forslagsstiller er av den klare oppfatning at dette ikke er et rettferdig system.

Skal EMK og nasjonale lovverk og rettssystemet opprettholde den nødvendige respekt i befolkningen, og gi en reell beskyttelse mot krenkelse av menneskerettet, så må skjevhetene rettes opp. Det er vanskelig å finne noen begrunnelse for, eller å ha noen forståelse for, at en som krenkes på det groveste skal ha betydelig svakere menneskerettslig vern, enn den som begår overgrepet. Det er på denne bakgrunn behov for tiltak som styrker kriminalitetsofrenes menneskerettslige stilling i henhold til EMK og nasjonal lovgivning. Forslagsstiller mener at det er viktig at menneskerettighetsvernet ikke må forfordle svake og beskyttelsesverdige interesser og grupper. Vernet må oppfattes som rettferdig av vanlige fornuftige mennesker.

Forslagsstiller mener derfor at det bør settes ned et utvalg som skal vurdere og eventuelt lage utkast til et norsk forslag om tillegg til EMK, for å styrke ofrenes vern etter konvensjonen. I tillegg bør et slikt utvalg vurdere ofrenes rettslige beskyttelse mot overgrep fra andre mennesker eller grupper; etter Grunnloven og etter formell norsk lov. Tiltakene bør både være forebyggende, avdekkende og reparerende.

Et bedre uttalt offervern vil ha en viktig signaleffekt utad. Menneskeverdet – retten til å leve i frihet fra overgrep og krenkelser – må få en klar og håndhevbar beskyttelse etter Den Europeiske Menneskerettighetskonvensjonen (EMK), Grunnloven og øvrig nasjonal lovgivning.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen styrke vernet av kriminalitetsofre. Herunder vurdere oppnevningen av et

bredt sammensatt utvalg som kan gis som mandat å komme med forslag som styrker offerets rettigheter, nasjonalt og internasjonalt.

29. november 1999